

SĒJĒJS. Pauls Kantāns, saņemot prestižo balvu nominācijā «Gada veiksmīgākā kopdarbība». Publicitātes foto

Sējējs 2020 – «Baltijas ogu kompānija»

Māra Rone

Gadskārtējā, lauksaimnieku prestižākā konkursa «Sējējs 2020» nominācijā «Gada veiksmīgākā kopdarbība» galveno balvu, kā zināms, ieguva kooperatīvā sabiedrība «Baltijas ogu kompānija».

Uz «Liesmas» jautājumiem atbildes sniegt piekrita lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības «Baltijas ogu kompānija» valdes priekšsēdētājs, Beverīnas novada Brenguļu pagasta z/s «Abullāči» saimnieks PAULS KANTĀNS.

«Liesmā» ne reizi vien ir tapušas fotoreportāžas no «Abullāciem», kur jūs viens no pirmajiem Latvijā pakāpeniski sākat ierīkot kaut ko nebijušu – kultivēto krūmmelleņu plantāciju. Cik gadu jau pagājis, kopš jūs ar lidmašīnu no ASV uz Latviju atvedāt pirmos stādus? Cik liela pašlaik ir jūsu saimniecība un kāda kopumā bija šī sezona?

Pirmos krūmmelleņu spraudņus atvedām 1995. gadā. Ap-saimniekojam 46 ha zemes. Patlaban krūmmellenes audzējam 7 ha platībā un ir iestādīti 2,8 ha dzērveņu.

Ir zināms, ka LPKS «Baltijas ogu kompānija» darbību uzsāka 2010. gadā, apvienojoties sešām ogu audzēšanas saimniecībām – z/s «Abullāči», SIA «Arosa-R», SIA «Dai-leko», z/s «Dālders», SIA «Very Berry» un z/s «Vējiņi». Kā nonācāt pie slēdziena, ka šo saimniecību tālākas attīstības vārdā nepieciešams kopdarbs? Ar ko to sākat?

Visā Eiropā lauksaimnieki ir apvienojušies kooperatīvos. Tie palīdz risināt praktiski visas ražotāja ikdienas problēmas. ES mudināja to darīt arī jaunajām dalībvalstīm, tāpēc tajā laikā bija pieejams ES līdzfinansējums arī kooperatīvu dibināšanai augļu un ogu sektorā. Tobrīd tas bija ļoti augsts – 75%. Bija arī pirmie divi pozitīvie piemēri – «Mūsmāju dārzeni» un «Baltijas dārzeni». Mēs redzējām, ka šie koope-

ratīvi ieņem arvien vairāk un vairāk lielveikalu plauktus ar savu produkciju, izspiežot no tiem sīkās saimniecības. «Baltijas ogu kompānija» bija trešais Latvijā, kas izmantoja šo ES atbalsta iespēju. Sākumā vajadzēja savest kārtībā grāmatvedību, lai pierādītu līdzšinējos darbības rezultātus, jo, ņemot tos vērā, tika aprēķināts pieejamais finansējums. Visgrūtākais parasti ir tik daudziem potenciālajiem biedriem vienoties par sadarbības principiem un turpmāko praktisko sadarbību, bet, tā kā mēs visi pirms kooperatīva dibināšanas jau bijām vairāk vai mazāk pazīstami un mēģinājuši kopā sadarboties, tad atlika tikai pievērsties pašai kooperatīva izveidošanai un juridiskajiem formulējumiem.

Kam bija vēlti pirmie modernizācijas projekti? Kur un kā tiem ieguvāt atbalsta līdzfinansējumu? Cik lielas investīcijas līdz šim ir izdevies ieguldīt kopdarbā?

Sākām ar lielajām lietām. Uzbūvējām ogu uzglabāšanas un pirmapstrādes telpas katrā saimniecībā, jo ogu audzēšanas biznesā viena no svarīgākajām lietām ir ātra ogu atdzesēšana pēc nolasīšanas – jo īsāks ceļš līdz atdzesēšanai, jo ilgāks uzglabāšanas laiks un atbilstoša kvalitāte. Arī lielveikali ļoti stingri seko līdzī nodarītās produkcijas temperatūrai. Tāpēc nepieciešams bija arī specializētais transports, kā arī pakošanas un apstrādes iekārtas. Viss sākotnējais finansējums nāca no banku un biedru aizdevumiem, un pēc projektu realizācijas, protams, ļoti palīdzēja LAD atbalsts. Kopumā šajos gados ir veiktas investīcijas 7 miljonu eiro apmērā.

Kā jums izdevās piesaistīt lielveikalu uzmanību, kur un kā pašlaik galvenokārt notiek jūsu kooperatīva produkcijas realizācija? Vai ražojat arī eksporta preci?

Katrs no biedriem jau līdz dibināšanai strādāja ar veikal- liem un veikalu ķēdēm atsevišķi. Tagad turpinām to darīt

kopā. Ejam cits citam palīgos, ja kaut kādu iemeslu dēļ (lietus, neraža) kādam pietrūkst ogu. Lielveikali arī meklē lielos piegādātājus paši, mums tikai jāspēj izpildīt viņu prasības. Mūsu produkcija ir atrodama visās veikalu ķēdēs Latvijā: Rimi, Maxima, Top, Elvi, Baltijā Rimi ķēdēs. Eksportējam uz Lietuvu, Igauniju, Zviedriju, Poliju. Esam sākuši arī piegāžu simulācijas Lidl.

2019. gadā kooperatīva realizācijas apjoms esot sasniedzis 1 miljonu eiro, no kuriem 78% bijušas svaigās ogas, bet 96% no svaigo ogu realizācijas veidojušas krūmmellenes un dzērvenes. Tātad patērētāji vislabprātāk šo produkciju lieto svaigu. Kā izdodas to nodrošināt, kad sezona jau beigusies?

Ogas un augļi jāēd sezonas laikā. Pagarināt sezonu, ja ir uzglabāšanas telpas ar atbilstošu temperatūru, var apmēram par diviem mēnešiem krūmmellenēm. Dzērvenes var tirgot līdz pavasarim. Pie tā arī strādājam. Pārējam laikam paliek sulas, sukādes un citi pārstrādes produkti, ko arī piedāvājam. Mēs redzam, ka arvien vairāk sezonas laikā tiek tirgota mūsu audzētā produkcija, un ir liels prieks par to, ka esam pabīdījuši malā importa ogas.

Kooperatīva būtība ir būt par aizmuguri vai drošības

“ Ja mēs nebūtu apvienojušies, vēl aizvien būtu diezgan lieli nikuļi

spilvenu saviem biedriem. Vai tādēļ organizējat mācības un pieredzes apmaiņas braucienus? Vai tādēļ biedru saimniecības tiek nodrošinātas ne tikai ar minerālmēsliem un augu aizsardzības līdzekļiem, bet arī gala produkcijas iepakojumiem? Ar ko vēl var rēķināties jūsu biedri?

Vispirms jau kooperatīva ietvaros maināmies ar jaunāko informāciju gan audzēšanas tehnoloģijās, gan uzglabāšanas

knifiņos, gan realizācijas jaunumos un klientu informācijā. Protams, iepakojuma un minerālmēslu iepirkums notiek kolektīvi, un tas palīdz iegūt zemākās iespējamās cenas, jo piegādātājiem arī ir interesants liels viņu produkcijas noņēmējs. Sadarbība palīdz arī izlīdzināt piegādes, ja kādam no mums ir gadījies kļūda plānošanā un sāk pietrūkt kāda iepakojuma. Tad mēs cits citam izlīdzinām. Komunikācija notiek nepārtraukti, un katrs var rēķināties arī ar morālu atbalstu no pārējiem biedriem. Reizēm tikai parunāšanās dod jaunu stimulu darbam.

«Baltijas ogu kompānija» 2017. gadā kļuva par vienu no projekta «Inovatīvu, funkcionālu pārtikas un lopbarības produktu izstrāde bezatlikuma tehnoloģijā» aizsācējiem, savukārt pašlaik kooperatīvs esot iesaistījies Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas (LLKA) īstenotajā projektā «Elektroniskās sistēmas izveide kooperatīvo sabiedrību datu pārvaldībai un sadarbības ar biedriem digitalizācijai». Vai, esot LLKA biedriem, jums izdodas platāks solis kopdarba ilgtspējas nodrošināšanas ceļā?

Protams, kā kooperatīvs mēs drošāk skatāmies nākotnē. Kā teica viens no mūsu kooperatīva biedriem: «Ja mēs nebūtu ap-

vienojušies, vēl aizvien būtu diezgan lieli nikuļi!»

Ko jums nozīmē prestižā konkursa «Sējējs 2020» Laureāta balva? Par ko domājat tās saņemšanas brīdī?

«Sējējs 2020» balva mums nozīmē ļoti daudz. Tas ir gandarījums par mūsu novērtēto darbu, pārliecība, ka mēs ejam pareizajā virzienā savā attīstībā, un noteikti dos jaunu sparu turpmākajā darbībā!